

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. III. Vtrum inter Verbum & humanitatem mediet quidam modus
substantialis, per quem natura humana formaliter coniungatur
personalitati Verbi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ARTICULUS III.

*Utrum inter Verbum & humanitatem mediet
quidam modus substantialis per quem natura
humana formaliter conjungatur personalitati
Verbi?*

S. I.

*Proponitur status difficultatis, & conclusio
negativa statuitur.*

VT status hujus difficultatis clarè percipiatur, ⁴³
notandum est, quod sicut unio materiae cum
forma potest sumi tripliciter. Primò effectivè, pro
actione generantis, per quam materia & forma
inter se conjunguntur, & quæ potius unio quàm
unio dici debet. Secundò formaliter, pro eo quod
illa extrema formaliter inter se conjungit, sive sit a-
liquis modus substantialis, sive non, de quo dispu-
tant Philosophi in 2. physic. Tertiò relativè, pro re-
latione scilicet quæ resultat inter ipsam materiam &
formam, ex eo quod inter se conjunctæ fuerunt. Ita
similiter unio Verbi Divini cum humanitate tripli-
citer usurpari potest, nimirum pro actione per quæ
Deus suâ infinitâ virtute humanitatem conjunxit
Verbo Divino, & quæ est communis tribus sanctis-
simæ Trinitatis personis, debetque dici potius uni-
tio, quàm unio; pro eo quod formaliter conjungit
humanitatem Verbo Divino; & pro relatione quæ
resultat in humanitate assumpta, ex conjunctione
illius cum Persona Verbi. Si loquamur de unione
hypostatica primo modo sumpta, certum est illam
esse quid increatum, nimirum actum divini intelle-
ctus & voluntatis, formaliter immanentem, & vir-
tualiter transeuntem. Item si sit sermo de ea tertio
modo considerata, concedunt omnes illam esse ali-
quod accidens de prædicamento relationis, resul-
tans in ipsa humanitate assumpta, cuius parte Ver-
bi correspondet solum respectus rationis. Unde to-
ta difficultas devolvitur ad unionem secundo mo-
do spectatam, de qua quæritur, an sit aliquis modus
substantialis, à Verbo & humanitate modaliter di-
stinctus, qui sit fundamentum illius relationis quæ
resultat in humanitate assumpta, & terminus for-
malis actionis unitivæ: quod ut magis declaretur.

Notandum secundò, inter Verbum & humani- ⁴⁴
tatem duplicem nos posse concipere nexum: unum
realiter & entitativè distinctum ab extremis, & qui
sit tertia quædam entitas asserens proprium esse; eo
proportionali modo quo duo lapides uniuntur per
calcem, vel duo pannus, mediante filo, quo unus af-
fuitur alteri; alterum qui sit solum modaliter di-
stinctus ab extremis, & similis illi quem plures Phi-
losophi inter materiam & formam constituunt.
Non est quæstio hic de primo nexu, sed tantum
de secundo, nimirum de modo substantiali unionis,
de quo quærimus, utrum inter Verbum & hu-
manitatem mediet, eaque formaliter inter se con-
jungat.

Affirmant Suarez, Vazquez, Cabrera, & exre- ⁴⁵
centioribus Thomistis tres illustrissimi ac eruditissi-
mi Episcopi, Herrera Tarazonensis Episcopus, A-
ravio Episcopus Segobienensis, & Godoy Episcopus
Oxomenis. Negant vero Cajetanus, Alvarez,
Nazarius, Joannes à S. Thoma, Cipullus, & alii,
cum quibus.

Dico, Verbum uniri humanitati sine ullo pro-
prietate

Mmm

lus

ius medio, aut modo, ab extremis modaliter distincto.

46. Hanc conclusionem probant plures ex nostris Thomistis ex D. Thoma in 3. dist. 2. quæst. 2. art. 2. in corpore, ubi sic ait: *Sciendum est quod in unione humana natura ad divinam, nihil potest cadere medium, formaliter unionem causans, cui per prius natura humana conjungatur, quam divina personæ: sicut enim inter materiam & formam nihil cadit medium in esse, quod per prius sit in materia, quam forma substantialis, alias esse accidentale esset prius substantiali, quod est impossibile; ita etiam inter naturam & suppositum, non potest aliquid dicto modo cadere medium, cum utraque conjunctio sit ad esse substantiale.* Verum in hoc loco S. Doctor non excludit medium quod, sed tantum medium quod; inquit enim, an natura humana sit assumpta à Verbo; mediante gratia habituali, quæ est accidentis quoddam de genere qualitatibus, & responderet negativè, quia sicut inter materiam & formam non potest esse aliquid medium, quod per prius habeat esse in materia, quam forma: ita nec inter Personam Verbi, & humanam naturam. Et rationem assignat, quia alias esse accidentale esset prius quam esse substantiale. Quæ ratio, ut patet, non excludit aliud quam medium quod, non solum habens rationem medii, sed etiam extremi afferentis esse accidentale, quod prius sit in humanitate Christi, quam esse substantiale: medium enim quod non est aliquid accidentis, sed modus quidam substantialis, non afferens esse distinctum ab esse extremorum. Unde D. Thomas in eodem articulo quæstionculâ ad 1. sic adhuc expressius aperit suam mentem: *Dicendum quod nihil prohibet accidens esse medium in conjunctione substantiali, sicut conjunctionem consequens: impossibile est autem ut sit medium conjunctionem causans.* Quibus verbis evidenter insinuat se toto illo articulo non loqui nisi de medio quod sit verum accidens, quodque non solum sit nexus, sed etiam habeat rationem extremi, quod prius uniatur nature humanæ, quam persona Verbi; eique prius conferat esse accidentale, quam habeat esse substantiale à Verbo: quod non haberet modus unionis quem admittunt Adversarii, quia volunt illum esse aliquid substantiale, modaliter ab extremis distinctum, & existens per existentiam extremorum, sive totius. Idem medium quod excludit S. Doctor hinc quæst. 6. art. 6. ad 1. his verbis: *Unio nostra ad Deum est per operationem, inquantum scilicet eum cognoscimus & amamus; & ideo talis unio est per gratiam habitualement, inquantum operatio perfecta procedit ab habitu, sed unio natura humana ad Verbum Dei, est secundum esse personale, quod non dependet ab aliquo habitu, sed immediate ab ipsa natura.* Unde in rei veritate nullus habetur locus in quo formaliter D. Thomas excludat unionem, à natura humana & Verbo unitis distinctam, quæ solum sit modus quidam substantialis, qualem valde probabiliter Complacentes, & alii recentiores Thomistæ inter materiam & formam constituunt: quamvis (ut ostendimus, ponderando vim rationis fundamentalis) colligi possit ex illius doctrina, modum illum non esse admittendum.

47. Plures autem afferuntur rationes ab Authoribus, ad modum illum impugnandum. Prima est, quia talis modus deberet esse supernaturalis, etiam quoad substantiam: hoc autem esse impossibile colligi videtur ex eo quod non est possibilis

A aliqua substantia supernaturalis, ut ostenditur in Tractatu de Visione beatifica, disputatione 1. §. 2.

Verum hæc probatio non est efficax, nam ibidem declaravimus, ratio ob quam non est possibilis substantia supernaturalis, est quia supernaturalitas in entibus creatis consistit formaliter in beatitudine ad Deum ut est supernaturalis, & in esse objecti, sive termini, quam in esse entis, & quam ad objectum specificativum, aut finem, & naturalem: repugnat verò substantiæ rationi ordinari Deum essentialiter, quia cum substantia sit completa, utpote ens per se, & propriè se, repugnat illi dependere ab aliquo extrinseco essentialiter, tanquam à termino specificante. Hæc autem ratio convincit quidem impossibilitatem substantiæ completæ supernaturalis, sed non substantiæ incompletæ, qualis esset modus unionis, si daretur: quod non est contra rationem substantiæ incompletæ, ordinari ad aliquid extrinsecum essentialiter: materia ordinatur essentialiter ad formam, & materia ad materiam: unde etiam dici posset, duci modum unionis supernaturalis, consistentem in ascendenti habitudine ad Verbum, ut terminum naturam humanam.

Secunda ratio quam plures adducunt ad veritatem conclusionis evincendam, est quia si esset necessaria unio inter humanitatem & Verbum, & proximè quia extrema realiter distincta, nequeunt actu uniri sine aliquo medio reali, ab utroque extremo realiter distincto: Sed hæc ratio (inquunt) nulla est, quia si quid probaret, convinceret, duci processum in infinitum in unionibus: nam si extrema realiter distincta nequeunt actu uniri sine medio reali, & realiter distincto, modus unionis distinctus realiter ab humanitate & Verbo, non possit illis immediate sine aliquo vinculo realiter distincto copulari, de quo eadem esset difficultas, & deinceps cederetur in infinitum.

Sed ab hac etiam ratione facile possunt se excusare Adversarii, dicendo propositionem illam: *Realiter distincta nequeunt actu uniri, sine medio distincto realiter*, non esse intelligendam universaliter de quibuscumque realiter distinctis, sed de illis solum quæ ita sunt realiter distincta, ut ne nullius essentiali ratione sit esse alteri copioctum: modus autem unionis est talis nature, ut sit essentialiter nexus duorum extremorum; & quæ, ita de eius ratione est alteri actualiter connecti ut quo, unde non copulatur extremis per aliud vinculum à se distinctum, sed immediate per seipsum; quia quod est essentialiter tale, nequit fieri tale per aliquid à se distinctum: si ergo existentia est essentialiter id quo aliquid existens non debet, nec potest, per aliquid à se distinctum existere, nec relatio referri per aliam relationem, aut actio fieri per aliam actionem. His ergo rationibus prætermisissis.

Probatur primò conclusio ratione fundamentalis, quæ potest sic proponi. Per illud Verbum divinum unitur actu & formaliter humanitati assumptæ, per quod exercet in ea rationem terminis ultimi complementi: Sed exercet in ea rationem terminis formaliter, per suam personalitatem, absque aliquo alio intermedio: Ergo per illam formaliter, absque aliquo etiam modaliter distincto illi unitur. Majore est evidens, nam cum Verbum uniatur nature humanæ, per modum terminis ultimi & complementi, necesse est, ut id per quod illi unitur, sit ipsum a se reale exercitum.

terminandi: sicut quia forma unitur materiæ per modum actus informantis, illud per quod ei unitur, est exercitium actuale informantis. Minor vero probatur. Nihil creatum potest esse actuale exercitium, sive actus secundus virtutis terminativæ personalitatis Verbi ad extra: Ergo Verbum Divinum exercet formaliter rationem terminativam naturæ humanæ, sive terminat naturam humanam in actu secundo, per solam suam personalitatem. Consequentia est evidens. Antecedens vero probatur. Non minus est infinitum Verbum Divinum, & actus purus in ratione termini naturæ, quam Deus ipse absolute in ratione principii productivi: Sed ex eo quod Deus est simpliciter infinitus, & actus purus in ratione principii productivi, exercitium producendi res ad extra non potest esse aliquid ab illius infinita virtute productiva in recto distinctum; unde docent communiter Thomistæ, Deum non operari ad extra per actionem formaliter transcurrentem, sed virtutem tantum, quæ est ipsamet actio increata, sine virtuali distinctione identificata cum virtute illius operativæ. Ergo ex eo quod Verbum Divinum est infinitum, & actus purus, in ratione termini naturæ exercitium terminandi naturam non potest esse aliquid creatum, & ab ejus personalitate realiter distinctum.

Dices, hoc argumentum convincere quidem inter humanitatem & Verbum non requiri modum aliquem unionis ex parte Verbi, sed non ostendere. Illud non requiri ex parte naturæ humanæ; nam cum illa sit finita & potentialis, non est sua terminatio passiva.

Sed contra: Si ad hoc ut Verbum uniatur naturæ creatae per modum termini, non requiratur aliquid medium ex parte Verbi, non requiratur etiam ex parte naturæ humanæ. Et ratio est evidens, nam hoc ipso quod Verbum intelligitur actu intrinsecè unitum naturæ creatae, oportet ut ipsa pariter eidem intelligatur intrinsecè unita: Ergo si Verbum intrinsecè communicat se humanitati per modum termini, sine aliquo medio realiter distincto, etiam natura humana erit eidem intrinsecè unita absque aliquo medio. Consequentia patet. Antecedens probatur. De ratione unionis est quod sit plurimum vinculum, & quod plura inter se conjungat & copulet: Ergo sicut impossibile est materiam esse unitam formæ, nisi etiam, præciso quocumque alio, forma sit unita materiæ, ita implicat quod Verbum intelligatur actu intrinsecè unitum naturæ humanæ, nisi etiam reciprocè ipsa humanitas illi conjuncta intelligatur, præciso quocumque alio. Unde si ad hoc ut Verbum uniatur humanitati assumptæ per modum termini, non requiratur aliquid medium ex parte Verbi, non requiritur etiam ex parte naturæ humanæ.

Confirmatur hæc ratio fundamentalis: Subsistentia creata immediate unitur per se ipsam naturæ creatae: Ergo multo magis id debet concedi subsistentiæ divinæ. Antecedens videtur certum, Tum quia subsistentia nullam formaliter exercet causalitatem in natura, sed puram rationem terminativam terminus autem immediate seipso terminat. Tum etiam, quia si admittatur aliquis modus substantialis, per quem subsistentia conjungatur naturæ quam terminat, oportebit etiam fingere alium modum substantialem unionis inter existentiam & suppositum, & sic modorum non erit modus. Consequentia vero probatur: Personalitas Verbi est simpliciter infinita, & actus

lissima in ratione terminandi, continet enim omnem perfectionem & rationem terminandi, seclusis imperfectionibus quæ in creatis subsistentiis reperiuntur: Ergo si subsistentia creata immediate per se ipsam terminet naturam creatam, multo magis id debet concedi subsistentiæ increatae Verbi.

Nec valet si dicas, subsistentiam creatam esse suam rationem terminandi, quia est modus quidam nam inde sumitur optimum argumentum ad probandum etiam personalitatem Verbi Divini posse per se ipsam actualiter terminare humanitatem Christi: nam si subsistentia quæ est modus, ac proinde realitas valde imperfecta & potentialis, id habet, potiori jure id habebit subsistentia Divini Verbi, quæ est actualissima, continetque omnem perfectionem ipsius creatæ subsistentiæ.

Ex hac ratione desumpta ex principiis D. Thomæ, duo intelliges: Primum est, quod licet nostra conclusio non habeatur formaliter in terminis apud S. Doctorem, eam tamen ab ipso insinuari omnibus locis, in quibus secundum communem Ecclesiæ consensum docet unionem humanitatis cum Verbo esse factam in persona, & naturam humanam formaliter & per se primò ad personalitatem Verbi esse assumptam. Non agitavit autem specialiter hanc difficultatem, sed ex clulo medio quod asserente esse accidentale, de quo solum temporibus ipsius erat controversia inter Theologos, existimavit se sufficienter conclusionem positam insinuare, dicendo unionem humanæ naturæ cum Verbo, fuisse factam formaliter in persona.

Secundum quod ex eadem ratione colligitur, est malè eos argumentari, qui probant dari medium inter humanitatem & Verbum, quia datur medium inter materiam & formam: admittit enim opinione illà probabili, quæ admittit modum unionis inter materiam & formam, assignatur notabilis ratio discriminis. Primò quia materia & forma sunt veræ causæ exercentes ad invicem & respectu totius causalitatem, atque ita earum causalitas debet esse aliquid medium inter illas, sicut etiam causalitas omnium aliarum causarum, est aliquid realiter medium inter illas & earum effectus. Secundò, quia non est de ratione formæ esse actu unitam materiæ, nec è contra. At verò personalitas Verbi non exercet ullam causalitatem respectu naturæ humanæ, sed puram rationem termini, de cuius natura est actu terminare, atque ita per se ipsum immediate rei terminatæ uniri.

Probatur secundò conclusio aliâ ratione quam fuscè prosequitur Cipullus hic dubio 2. §. 3. Si Pater vel Spiritus Sanctus unirentur humanitati à Verbo assumptæ, aut alteri naturæ creatæ, unio ipsorum fieret sine ullo modo substantiali intermedio: Ergo & unio Verbi cum humanitate assumptæ, sine tali medio facta est. Consequentia patet ex paritate rationis. Antecedens verò in quo est difficultas, sic ostenditur. Si ad hoc ut Pater & Spiritus Sanctus unirentur naturæ creatæ, esset necessarius aliquis unionis modus, vel ille esset ejusdem rationis cum eo qui de facto conjungit Verbum humanitati, in sententia Adversariorum, vel diversæ? Neutrum dici potest: Ergo &c. Minor quoad primam partem probatur. Illi unionum modi non possunt esse ejusdem rationis, qui habent terminos diversæ rationis quasi specificæ: Sed modi unionum copulantes Pa-

tem & Spiritum Sanctum naturæ creatæ, habent terminos diversæ rationis ab eo qui Verbum conjungit naturæ humanæ: Ergo non essent ejusdem rationis cum eo. Minor pater, quia licet personæ divinæ sint ejusdem essentiae, tamen in ratione personæ sunt quasi diversæ speciei, cum constituantur proprietatibus relativis diversæ rationis: unio autem naturæ creatæ cum divinitate, non fit immediate in natura, sed in persona; unde terminus primarius illius, & immediatus, est divina persona. Major verò probatur: Modus unionis debet à termino specificari: Ergo cum diversitate quasi specificæ terminorum, non potest stare unitas specifica unionum: unde propterea in sententia probabilis, quæ ponit unionem inter materiam & formam, unio illa quæ conjungit corpori animam rationalem, est diversæ rationis ab illa quæ unit corpori animæ equi.

Suadet etiam Minor principalis, quoad secundam partem. In entibus absolutis diversæ speciei, reperitur semper excessus & defectus secundum perfectionem specificam, quia species se habent veluti numeri, ut docet Aristoteles: Sed tam perfectus esse deberet unus illorum modorum unionis qui conjungerent tres personas naturæ creatæ, quàm alius: Ergo non posset esse diversæ rationis specificæ. Major pater, Minor etiam videtur certa, quia non esset unde inæqualitas eorum delumeretur, cum divinæ personæ per ordinem ad quas essentialiter constituerentur, sint æquales in perfectione.

Quod si dicas posse reperiri inæqualitatem ex parte naturarum quæ assumi possunt, huius positioni via præcluditur, si supponatur tres personas divinas assumere tres humanitates. Adde quod unio Dei cum natura creatæ ad esse personale, est summa communicatio Dei ad extra: Ergo non posset unio unius personæ esse perfectior unione alterius, aliis ista non esset summa, quod est contra rationem unionis hypostaticæ cum natura creatæ.

§. II.

Præcipue objectiones solvuntur.

59. **O**bjic' primò: Natura quæ ad plura indifferens est & indeterminata, non potest unum illorum habere determinatè, nisi ei aliquid superaddatur; unde cum humanitas ex se indifferens sit ut terminetur per propriam substantiam creatam, vel per substantiam incretam Verbi Divini, ut terminetur personalitate Verbi, eget aliquo superaddito: Sed illud non potest esse nisi modus substantialis unionis: Ergo talis modus in humanitate assumpta necessariò admittendus est. Major videtur manifesta, si enim nihil adveniat rei indifferenti & indeterminatæ, eodem modo se habebit ac se habebat antea, atque adèd semper manebit in sua indifferencia & indeterminatione. Minor verò probatur. Illud superadditum vel erit actio unitiva Dei, vel relatio resultans in humanitate assumpta, vel modus substantialis unionis: Primum dici non potest, quia actio unitiva extrinseca est humanitati, & statim transit factâ unionem. Secundum etiam non potest affirmari, quia illa relatio consequitur ad unionem jam factam, & supponit, saltem prioritate naturæ, ipsam naturam humanam esse terminatam à personalitate Verbi: Ergo solum restat modus ille unionis, per quem natura humana

A determinetur ad recipiendam substantiam Verbi Divini.

Confirmatur: Humanitatem esse hypostaticè unitam Verbo Divino, & terminatam personalitate ipsius, est aliqua formalitas realis in re ipsa, & novo existens: Sed hæc formalitas non est solitas humanitatis, aut Verbi, quia entitas incrementi Verbi erat ab æterno, ac proinde ante unionem hypostaticam; & similiter humanitas prius saltem naturâ producta erat quàm unitetur Verbo: Ergo præter entitatem humanitatis & Verbi, debet peraddi aliquis modus unionis, per quem humanitas dicatur unita Verbo hypostaticè, & ab illa substantialiter terminata.

B Ad objectionem respondeo distinguendo Majorem: Natura quæ ad plura indifferens est & indeterminata, ex natura sua, non potest unum illorum habere determinatè, nisi ei aliquid superaddatur, concedo Majorem. Natura quæ ad plura indifferens est solum ex potentia obedientiali, nego Majorem. Natura verò humana non est se & ex propria natura indifferens ad hoc terminetur per propriam personalitatem creatam, vel per substantiam Verbi Divini: est enim sua natura determinata ad propriam substantiam, quàm connaturaliter exigit, & solum indifferens est ex potentia obedientiali, quæ qualibet creatura subditur Deo ut in ipsa faciat quicquid non implicat contradictionem. Unde illa non indiget modo substantiali unionis, ut ad incrementum Verbi Divini substantiam determinetur; sed hoc sufficit actio unitiva Dei, quæ cum efficacia sit, potest ea unire quæ longissimè etiam ad invicem distant. Et licet talis actio secundum se extrinseca sit humanitati, & transeat factâ unionem, tamen est intrinseca ratione sui termini formalis, in quo etiam virtualiter semper manet, nimirum ratione substantiæ Verbi Divini, ut communicat humanitati, quæ ut infra dicemus, est terminus formalis actionis unitivæ Dei.

D Adde quod argumentum illud facile potest retorqueri in Adversarios: Natura enim humana secundum se est indifferens ad hoc ut recipiat, vel non recipiat illum modum substantialem unionis quem admittunt: Ergo ut illum recipiat, debet determinari per alium modum, & tunc ut recipiat illum alium modum, debet determinari per alium, & sic dabitur processus in infinitum. Sicut ergo Adversarii teneantur respondere naturam humanam non indigere aliquo modo vel entitate superadditâ, ut determinetur ad recipiendum modum illum substantialem unionis, qui sine dubio supernaturalis est, supposito quod datur, quia non est indifferens ad illum modum ex natura sua, sed solum ex potentia obedientiali, & sufficere actionem unitivam Dei, quæ producat effectivè talem modum in humanitate. Ita ut dicimus, ad hoc ut natura humana terminetur per substantiam incretam Verbi, non indiget aliquo modo substantiali, sed sufficere actionem unitivam Dei, quæ huiusmodi extrema inter se conjungat.

E Ad confirmationem respondeo humanitatem esse hypostaticè unitam Verbo Divino, & terminatam personalitate ipsius, esse quid reale in re ipsa, & novo existens, non tamen modum substantialem unionis, nec solum naturam humanam præcisè, aut solum personalitatem Verbi, sed esse ipsam naturam humanam, ut terminatam divinâ personalitate, sive ut communicat

tem divinam substantiam, per modum termini A
ipsum completis & terminantis. Sicut in senten-
tia eorum qui inter materiam & formam modum
unionis non admittunt, materiam esse unitam
formae, nihil aliud importat, quam materiam ip-
sam connotantem entitatem formae illam infor-
mantis & auctuantis. Ad hoc autem ut humanitas
de novo connotet personalitatem Verbi, per mo-
dum termini ipsam completis, requiritur quod
ponatur actio unitiva Dei, per quam personalitas
Verbi Divini communicetur naturae humanae.
Sicut ad hoc ut materia connotet formam, per
modum actus illam informantis, debet praesupponi
actio unitiva generantis, per quam forma com-
municetur materiae, tanquam actus propriae po-
tentiae.

68. Dices, Actio illa unitiva Dei, debet habere ali-
quem terminum productum, cum sit virtualiter
transiens: Sed non videretur posse habere alium ter-
minum productum, quam modum unionis copu-
lantis Verbum naturae humanae: Ergo necessario
admittendus est modus ille. Major patet, Minor
probat. Vel terminus ille esset Verbi substantia,
vel humanitas assumpta: Sed non primum, cum
Verbi substantia sit increata, & ab aeterno existens.
Neque etiam secundum, quia, ut infra dicemus,
humanitas seipsum producit per actionem distinctam
ab actione assumptiva, seu unitiva, quae actio fuit
vera generatio, ad quam B. Virgo praebuit suum
concursum, cum tamen non influxerit in actionem
assumptivam, seu unitivam humanitatis cum Ver-
bo: Ergo actio unitiva Dei non potest habere a-
lium terminum productum, quam modum unionis
copulantis Verbum naturae humanae.

Respondeo, concessa Majori, negando mino-
rem: Ad probationem in contrarium dicendum,
neque personalitatem Verbi, neque humanita-
tem assumptam, esse terminum productum per
assumptionem, sed hoc compositum ex divinitate
& humanitate, quod dicitur Christus: sicut pro-
portionaliter terminus productus per humanam
generationem, neque est anima rationalis, cum
fuit per creationem, neque similiter corpus, quia
supponitur generationi, cum dicat solam mate-
riam, ut radicem huius numero quantitatis, sed est
suppositum humanum.

69. Instabis, Licet Christus sit terminus qui, si-
ve totalis actionis Dei unitivae, non tamen est ter-
minus eius quo, si-ve formalis: Sed actio Dei uniti-
viva, nedum habere debet terminum qui, si-ve to-
talem de novo productum, sed etiam terminum
quo, si-ve formalem, qui non potest esse alius quam
modus unionis copulantis Verbum naturae huma-
nae: Ergo &c.

Respondeo concessa Majori, negando mino-
rem: duplex enim solet distingui actio, quarum
una dicitur productiva, seu effectiva, altera voca-
tur unitiva; inter quas hoc intercedit discrimen,
quod actio productiva efficit non solum termi-
num totalem, sed etiam formalem: v.g. genera-
tio leonis non solum producit totum compositum
genitum, nimirum leonem, sed etiam formam
substantialem illius quam educit e sine materia:
actio vero pure unitiva, producit quidem termi-
num totalem, non tamen formalem, quem solum
conjungit alteri, ut patet in generatione hominis:
homo enim generans producit quidem ipsum sup-
positum genitum, quod est terminus totalis gene-
rationis, non tamen producit animam rationa-
lem, quae est terminus formalis generationis hu-
manae.

Tom. IV

manae; quia anima rationalis non educitur de po-
tentia materiae, sicut alia formae corporeae, sed a
solo Deo creatur; unde homo generans habet so-
lum illam unitivam materiae, mediantibus dispositio-
nibus quas in illam introducit.

Urgebis: Non potest intelligi quomodo termi-
nus qui si-ve totalis producat, nisi per produ-
ctionem termini formalis: Ergo si actio unitiva
terminum qui, si-ve totalem producat, etiam ter-
minum quo, si-ve formalem efficit.

Sed nego Antecedens, ex eo enim producit
terminum qui, si-ve totalis, quod terminus formalis
per actionem aliquam communicetur, & conjun-
gatur alteri extremo, si-ve per eandem actionem
terminus ille formalis producat, si-ve suppona-
tur productus per aliam actionem; si-ve etiam sit
aliquid improductum. Et ratio est, quia ex illa
conjunctione praecise termini formalis cum
altero extremo, resultat totum quod antea non
erat.

Quod si adhuc instes, & dicas, terminum
formalem non posse communicari alteri extre-
mo cui antea non communicabatur, nisi per ali-
quid superadditum, ipsa enim communicatio de-
bet esse aliquid ab eo distinctum. Respondeo
non posse communicari nisi per aliquid superaddi-
tum, quod sit actio communicativa, concedo.
Quod sit vinculum medians, & realiter distin-
ctum, nego: quando terminus formalis est tan-
tae actualitatis ut sit ex seipso formaliter totum
illud quod sua communicatio, si-ve exercitium
efficiendi aliud extremum, dicit in recto, ut con-
tingit in proposito: nam sicut principium activum,
quod ratione suae summae actualitatis est formaliter
sua actio, infert effectum extra se, absque ali-
quo medio, per hoc solum quod ad ipsum termi-
natur, ut contingit in Deo: ita etiam extremum
alteri communicabile, quod est actus purus, & ra-
tione summae actualitatis suam communicatio-
nem sibi identificat, non jungitur si-ve communi-
catur alteri extremo, per aliquid superadditum
per modum vinculi, sed per seipsum immediatè,
connotando tamen actionem per quam aliud ex-
tremum sibi applicat.

Obicies secundò: Debet assignari aliquod
fundamentum illius relationis quae resultat ex hu-
manitate Christi in ordine ad Verbum divinum:
At hoc non potest esse aliud quam modus sub-
stantialis unionis copulantis Verbum naturae hu-
manae; non enim potest esse actio unitiva Dei,
cum illa sit formaliter immanens in Deo, ac pro-
inde non recepta in humanitate; neque humanitas
praecise & secundum se, alias omnis humanitas
fundaret talem relationem; nec etiam personali-
tas Verbi communicata humanitati, quandoqui-
dem illa est terminus talis relationis: Ergo modus
ille substantialis unionis, necessario admittendus
est.

Respondeo, concessa Majori, negando mino-
rem, nam fundamentum remotum relationis quae
resultat in humanitate Christi in ordine ad Ver-
bum Divinum, est ipsa actio unitiva Dei, per
quam effectivè conjungit naturam humanam
personalitati Verbi, & quae licet sit formaliter
immanens, est tamen virtualiter transiens: fun-
damentum vero proximum est terminatio passiva
humanitatis, si-ve quod idem est, ipsa humanitas,
ut terminata personalitate Verbi, vel unitas rea-
lis personae Christi in qua natura divina & huma-
na conveniunt. Quod potest declarari & illustrari

M m m 3

exem

exemplo relationis quam materia dicitur ad formam, & forma ad materiam: illi enim Philosophi qui non admittunt modum substantialem unionis inter materiam & formam, dicunt fundamentum remotum hujus relationis esse actionem unitivam generantis, per quam forma communicatur materię, & ipsi unitur; fundamentum verò proximum esse ipsam unionem passivam, quę nihil aliud est quàm sustentatio formę, & informatio materię. Vel ut alii volunt, fundamentum proximum hujus relationis est unitas compositi ad cuius constitutionem materia & forma uniuntur. Idem proportionaliter dicendum est de relatione quę resultat in humanitate Christi in ordine ad Verbum Divinum, eam scilicet fundare remotione in actione unitiva Dei, proximè verò in terminatione vel assumptione passiva humanitatis; vel ut alii volunt, in unitate personali Christi, in quo natura divina & humana conveniunt. Quod ut magis illustretur.

72. Adver eundem est, hanc relationem, cum sit altioris ordinis, assimilari partim relationibus primi generis, quę fundantur in unitate & numero; partim relationibus secundi generis, quę fundantur in actione & passione. Ex hac ergo parte quę illa relatio est similis relationibus primi generis, fundatur in unitate personali Christi; ex alia verò quę assimilatur relationibus secundi generis, fundatur in actione unitiva Dei, & in terminatione seu assumptione passiva humanitatis; talis enim terminatio, seu assumptio, est veluti quędam passio, non formaliter, sed virtualiter: sicut & ipsa actio unitiva Dei, non est formaliter, sed tantum virtualiter transiens.

73. Obijci est tertio: Humanitas Christi prius prioritate naturę quam referretur ad Verbum Divinum, per sui assumptionem immutata fuit: Sed hoc salvari nequit, nisi admittatur in humanitate modus substantialis unionis per quem formaliter conjungatur Verbo Divino: Ergo talis modus necessariò admittendus est. Major videtur certa in doctrina D. Thomę, qui variis in locis docet relationem prædicamentalem quę humanitas consequenter ad sui assumptionem refertur ad Verbum Divinum, causari ex mutatione non ipsius Verbi, sed humanitatis quę ad illud assumitur. Minor verò suadetur. Non videtur posse salvari quod aliqua natura priusquam referatur ad aliud, immutetur, nisi antecedenter ad ejusmodi relationem, vel aliquid de novo in se recipiat, vel aliquid ex iis quę habebat prius, prioritate saltem naturę, deperdat: Ergo cum humanitas Christi in sui assumptione ad Divinum Verbum, nihil amiserit quod haberet prius, prioritate etiam naturę, ut salvetur per talem assumptionem immutata fuisse, necesse est fateri aliquid in ea fuisse receptum antecedenter ad sui relationem ad Verbum, quod non potest esse aliud quàm modus substantialis unionis.

74. Respondeo distinguendo Majorem: Humanitas Christi prius prioritate naturę quàm referretur ad Verbum, per sui assumptionem immutata fuit, mutatione propriā & rigorosā, nego: mutatione impropria & largè sumptā, concedo; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: In mysterio Incarnationis natura humana non mutatur propriā & rigorosā mutatione, Primò quia ad mutationem propriam & rigorosam necessarium est ut res quę dicitur mutata, ante receptionem ejus ratione cuius mu-

tata dicitur, præexistat: humanitas autem Christi non præexistit antequam terminaretur per personam divinam, cum eodem instanti producta sit & assumpta à Verbo, ut dicemus articulo sequenti. Secundò, quia terminatio non est propriè receptio alicujus formę, quę tamen ad rigorosam mutationem requiritur. Si autem loquimur de mutatione largè & improprie sumptā, concedi potest humanitatem Christi mutatam esse; quę mutatio consistit in hoc quod cum haberet naturalem inclinationem ad propriam substantiam, terminata fuit per alienam, scilicet divinam. Potestque hæc solutio & doctrina illustrari ex opinione probabili, quę nullum inter materiam & formam modum unionis admittit, namque hanc sententiam, ut anima rationalis, de non unita corpori, fiat ipsi unita, & ad illud ut ad suam partem referatur, non requiritur quod mutetur mutatione propriā & rigorosā sed sufficit mutatio quędam impropria & largè sumptā, nimirum trinleca quędam connotatio, quę connotet materiam ut potentiam recipientem, quam antea non connotabat. Cur ergo pariter idem dici non poterit de humanitate assumptā à Verbo, eam scilicet priusquam referatur ad Verbum, non debere immutari mutatione propriā & rigorosa, modum substantialem unionis recipiendo, sed sufficere mutationem largam & impropriam, quę ex actione unitiva Dei, & passiva Verbi Divini terminatione ipsi advenit?

ARTICULUS IV.

Utrum assumptio humanę naturę ad personam Verbi Divini, sit una eademque realiter actio cum creatione animę, & productione humanitatis Christi?

Non procedit difficultas ista de assumptione humanę naturę activè sumptā, prout se tenet ex parte Dei assumptionis, certissimum enim est, quod cum in sententia D. Thomę, omnia operetur Deus per unam eademque realiter actionem, formaliter immanentem, & virtualiter transentem, eadem entitativè actio fuit per quam Deus animam Christi creavit, ejus humanitatem produxit, & ad personam suam Verbi eam assumpsit, sed de assumptione humanę naturę passivè sumptā, prout se tenet ex parte ipsius termini, nempe animę Christi, & ejus humanitatis. Hoc præmissis.

In hujus difficultatis resolutione est quorundam modernorum sententia, asserens unam & eandem actionem realiter esse simul creationem animę Christi, productionem, & assumptionem humanitatis eius, sub quadam eminenti ratione: sicut anima rationalis sub eminenti quadam ratione est simul vegetativa, sensitiva & rationalis. Ita Cabreria hic art. 11. disp. 2. & quidam alii moderni. Oppositum docent alii Thomistę, existimantes creationem animę Christi, generationem ipsius humanitatis, & ejus assumptionem ad personam Verbi Divini, esse tres actiones realiter inter se distinctas, quam sententiam, ut probabiliorem, scilicet scholasticam D. Thomę communiorē eligens,

Dico, tres illas actiones realiter inter se distinguere.

Probatum primò conclusio ratione fundamen-